

Priloga vsaki številki
to valja s postrežbo
vredna in v Mariboru
s poljubnostjo na dan
20 kate leta 1.4.—
30 pol leta 2.—
in četrt leta 1.—

Prebravina = poljubna
opremljena v tiskarici
in. Gleda, karodila
odloži hkr. 1. Leta se
poljubna da odpremo.

Prebravina = poljubna
opremljena v tiskarici
in. Gleda, karodila
odloži hkr. 1. Leta se
poljubna da odpremo.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Prebravina = poljubna
opremljena v tiskarici
in. Gleda, karodila
odloži hkr. 1. Leta se
poljubna da odpremo.

Prebravina = poljubna
opremljena v tiskarici
in. Gleda, karodila
odloži hkr. 1. Leta se
poljubna da odpremo.

Prebravina = poljubna
opremljena v tiskarici
in. Gleda, karodila
odloži hkr. 1. Leta se
poljubna da odpremo.

Prebravina = poljubna
opremljena v tiskarici
in. Gleda, karodila
odloži hkr. 1. Leta se
poljubna da odpremo.

Štev. 40.

V Mariboru, dne 6. oktobra 1904.

Tečaj XXXVIII.

Zakaj smo propali v mariborskem volil. okolišu?

Iz mariborskega okraja.

Volitve za deželni zbor so končane. Slovenci mariborskega volilnega okraja ne moremo z izidom biti zadovoljni. Ne pomaga nam sicer po volitvah nobeno javkanje, kajti »po smrti je pokora prepozna.« Ali poglejmo vendar, kateri so glavni vzroki našega propada?

Poglaviti vzrok je gotovo med drugimi ta, da se je naš kandidat g. Thaler postavil še le zadnji trenutek, tako, da se on ni mogel vsem volilem predstaviti in jim razviti svojega programa. S tem, da so vedilni naši krogi tako dolgo odlašali s kandidatom, se je zamudil najlepši čas za uspešno agitacijo, kajti agitacija na zadnji čas pač ne doseže vsakokrat takih uspehov kot bi se želelo. Dočim so nasprotni agitatorji in hujkati že zarana razpenjali mreže za svojega kandidata, smo mi z žalostjo morali opazovati, kako gre nemčurjem pšenica v klasje. Želeti bi bilo, da se v prihodnje ne odlašajo tako dolgo z izbero kandidata!

Druga krivda našega poraza se sme pripisovati naši lenobi in brezbriznosti ob času, ko so bili razpoloženi volilni imeniki. V mojem okrožju, kjer delujem, se v nobeni občini, bodisi narodni ali nemškutarski, od naše strani ni pravočasno reklamiralo. Zato so se pripetili slučajji, da se je v jedni občini, kjer županuje hud nemčur, izpustilo kar celih 40% narodnih volilcev. Marsikateremu se bo zdelo to pretirano, a je žalibog — nam v sramoto — resnično. Pa ne samo v občinah, kjer gospodarijo nemškutarji, temveč tudi v narodnih občinah so se naši volilci kar trumoma izpustili iz imenikov. V neki občini mariborskega okraja, kjer je našinec sestavljal imenik, se je celih 15% naših volilcev izpustilo kar name-noma in sicer zato, ker je baje glavarstvo poslalo premalo tiskovin in dotični ni mogel vsled tega »spraviti« vseh volilcev v imenik. Smešno, a še bolj žalostno! Da se ta slučaj ni pripetil samo v jedni občini, je gotova stvar, o kateri sem se tudi sam prepričal. Ali so pa naši tudi izpuščali iz imenikov nasprotnike? Ne! Za take nelepe čine smo Slovenci še vedno prepošteni! Nemci in nemškutarji pa, kjer so le mogli, so vpisali in vtikali v volilne imenike vse svoje somišljenike, so že potem bili volilci ali ne! Torej tudi sleparija je pomagala nasprotnikom do zmage!

In kaka je bila agitacija na naši strani? Po nekod je prišlo vsled slabo razvite agitacije le 40—50% volilcev na volišče, tam pa, kjer smo le količkaj storili, spravili smo od 65—80%, pa še tudi več volilcev na volišče.

No, sedaj pa računimo! Vzemimo, da bi bili Slovenci povsod pravočasno reklamirali za našinec. Recimo, in to bodi najnižji račun, da smo z reklamacijo oteli povprečno 15%

naših volilcev in potem se od doma ostalih volilcev vsaj 15%, in tem še slednjič pridemo 10% tistih, ki so nam jih nasprotniki ugrabili za Stigerja. S tem računom pridemo do zaključka, da bi Slovenci, če bi tako ali še bolj delali kot naši nasprotniki, lahko spravili za 35—40% naših volilcev več na volišče za našega kandidata, kot smo jih spravili sedaj. Ako bi bili Slovenci na ta način delovali ter vsi agitatorji in volilci storili svojo dolžnost, dobil bi bil naš vrli kandidat g. Thaler od 5000—5800 glasov pri prvi votvi ter bi on mesto Lopiča prišel v ožjo volitev, pri kateri bi gotovo zmagal, ker bi se razmere v tem slučaju bile čisto na drugo stran obrnile.

Našim vodilnim krogom bi priporočal, da v prihodnje vpoštevajo te skromne moje misli. — Bog in narod!

Deželni zbor štajerski.

Gradec, 29. septem.

Deželni odbor je predložil deželnemu zboru poročilo glede predloga g. Vošnjaka za ustanovitve kmetijske šole na Spod. Štajerskem s slovenskim poučnim jezikom. Deželni odbor je mnenja, da je taka šola — nepotrebna! Oh! To je nova zaušnica za štajerske Slovence. Slovenski dež. poslanci bodo znali na ta napad odgovoriti.

V drugem poročilu razpravlja deželni odbor o lanskem predlogu konservativnih poslancev, naj deželni zbor sklene na podlagi državne postave z dne 12. aprila 1902 zakon, da se na Štajerskem vpelje deželna kmetijska zadruha. Deželni odbor pripoveduje, da je poizvedoval pri drugih deželnih odborih, kako sodijo o tej za kmetijski stan pomembni stvari. Nobeden deželni odbor ni priporočil te kmetijske stanovske zadruge. Potemtakem tudi štajerski deželni odbor ne more priporočati, da se sklene tak zakon.

Volitve v razne odseke. Prejšnja leta je štel finančni odsek 12 članov. Ker se je vsled letošnjih volitev pomnožilo število poslancev za osem, se je po predlogu poslanca grofa Stürgkha tudi pomnožilo število članov finančnega odseka od 12 na 15. Od teh treh novih članov pripade jeden Slovincem, jeden nemškim konservativcem in jeden socialnim demokratom. Izmed Slovencev sta se izvolila v finančni odsek dr. Ploj in Žičkar; izmed nemških konservativcev Wagner in Huber; socialni demokrati so dobili Reselna. Število članov v naučnem odseku (12) je ostalo nespremenjeno in bo Slovence zastopal dr. Dečko. V peticijski odsek (za prošnje) se je volilo kakor dosedaj, 7 članov. Izmed Slovencev je izvoljen Roškar. Deželni kulturni odsek (za ceste, vede itd.) je štel dosedaj 9 udov; letos jih bo štel 12. Izmed Slovencev sta bila izvoljena dr. Jurtela in Roš. Odsek za občinske zadeve bo štel tudi letos 9 čla-

nov. Izmed Slovencev se je izvolil dosedanji zastopnik dr. Hrašovec. Železnični odsek šteje 12 članov. Izmed Slovencev je izvoljen Ivan Vošnjak.

Prečitelo se je mnogo predlogov, med drugimi predlog g. Robiča in tovarišev za odpravo III. plačilnega razreda na ljudskih šolah, predlog Žičkarja, Ploja in tovarišev za deželno podporo za občine v sevniške in kozjanskem okraju, ki so po toči in vodi poškodovane; predlog Roškarja in tovarišev za podporo onim občinam v mariborskem okraju, ki so po toči in po viharju poškodovane; socialnih demokratov, da se namesto sedanjega krivičnega deželnozbornskega volilnega reda vpelje nov volilni red za deželni zbor z enako, splošno, tajno in direktno volilno pravico itd. G. Roškar je prečital slovensko interpelacijo o zadevi J. Jerovškega pri Slov. Bistrici. Ko so slovenski deželni poslanci pred nekaterimi leti začeli brati slovenske interpelacije, so nemški poslanci strastno ugovarjali slednjič pa zbežali iz zbornice. Danes je bilo vse bolj mirno, le poslanec Walz je tiščal v svoje pristase, naj se umaknejo iz zborniške sobane. Mnogo jih je tudi odšlo; a ne vsi. Sicer so nekaj godli in brbrali, a to je bilo vse. Le poslanec Schoiswohl je glasno ugovarjal. Značilno je to, da se »Grazer Volksblatt«, glasilo katoliške nemške stranke, ki sicer priznava, da imamo Slovenci pravico, braniti svojo narodnost, grozno spodbija nad poskušnjo, da hočemo res Slovenci tudi v deželni zbornici varovati svoje pravice. Naj nam torej katoliški Nemci pokažejo drugo pot, po kateri bi naj branili Slovenci svoje narodne pravice!

Nujni predlog poslancev Žičkarja, dr. Ploja in tovarišev glede podpore potrebnih posestnikov v okrajih Sevnica in Kozje. Visoki deželni zbor! Meseca aprila in maja t. l. je bilo v okrajih Sevnica in Kozje več občin, tako osobito Zabukovje, Blanca, Brezje Mrčna Sela in Veternik po silni toči hudo poškodovanih. V nekaterih občinah kakor Pilštanj in Dobje je silna ploha z njiv in vinogradov odnesla rodovitno zemljo. Na mnogih krajih so vsled toče drevesa razcepljena, žito se je moralo, preden je dozorelo, pokositi, vinogradi so postali nerodoviti ne le za letos, temveč tudi za prihodnja leta. Ker je beda prizadetih izvanredno velika, predlagajo podpisani: »Posestnikom, ki se nahajajo vsled naštetih uim v bedi, naj se podeli iz deželnih sredstev potrebna podpora. V Gradcu, 27. sept. 1904. — Žičkar itd.

Deželni poslanec Kočevar je v dežel. zboru interpeliral c. kr. namestnika zaradi dolgočasnega uradovanja v slučajih prisiljenega usmrtenja domačih živalij ter glede izplače po postavi določene odškodnine poškodovanim posestnikom.

Deželni poslanec Kočevar je dne 29. septem. vložil prošnje (peticije) za odpravo III. plačilnega razreda za učitelje na ljudskih

solah, vposlane mu od občine Stara cesta pri Ljutomeru, od učiteljstva Sv. Jurij na Ščavnici in od okrajnega odbora ormoškega.

V seji dne 28. sept. je interpeliral posl. dr. Jurtela zaradi uravnave Drave v ptujskem okraju.

V seji dne 30. sept. je utemeljeval posl. dr. Ploj svoj predlog zaradi kmetijskih zadrug, posl. Žičkar je predlagal uravnavo Sotle.

Klub slovenskih poslancev v deželni zboru se je sestavil ter izvolil poslanca Robiča za predsednika, dr. Ploja za podpredsednika in dr. Hrašovec za tajnika.

V seji dne 1. okt. je govoril poslanec dr. Ploj o deželni zavarovalnici za živino.

Rusko-japonska vojna.

Na suhem.

Novejša poročila poročajo, da Japonci ne zasledujejo več Rusov, ampak da se hočejo utaboriti v svojih dosedanjih stališčih severno od Ljaojana. Vzrok temu je, da so Japonci preslabi za prodiranje in da vsled zime tudi ne morejo. Če je ta vest resnična, pokazala bo prihodnost. Rusi so opetovano s kozaki napadali japonske predne straže ter jih premagali. Vzeli so jim živež voze s streljivom pa razstrelili.

Ker po vojaških predpisih en poveljnik težko poveljuje več kakor 120.000 mož, sklenil je ruski car, ustanoviti tri armade. Jedni bo poveljnik Kuropatkin, drugi Gripenberg, tretji Linevič; vrhovni poveljnik vseh treh pa bo Kuropatkin. Odkar je otvorena železnica okoli Bajkalskega jezera, (dodaj so morali vlake prevoziti z ladjo čez jezero) je možno spraviti vsak mesec 35.000 vojakov v Vzhodno Azijo. Po novem letu bo imel Kuropatkin 12 vojev in 7 konjeniških divizij. Pri nekem obedu, katerega je napravil Kuropatkin na čast odlikovanim častnikom, je baje rekel: »Zaupajte mi in umikajte se popolnoma zapupno, dokler ne izrabimo Japoncev v ravnino, kjer jih bomo porazili.« Iz tega se zdaj sklepa, da je Kuropatkin določil za odločilno bitko ravnino severno od Tientina, 80 km severno vzhodno od Mukdena. Če se le ne bodo ti sklepi zopet izkazali kot neresnični.

Na morju.

Pri napadih na Port Artur je imelo brodovje Toga in Kamimura, kakor se poroča iz uradnega vira, sledeče izgube: Tri japonske ladje, in sicer dva torpedna lovca in en parobrod, so zadeli ob mine, ki so jih položili Rusi in se potopile. Istega dne so tudi grnate iz obrežnih baterij močno poškodovale neko japonsko križarko tipa »Niitaka«. Dve ruski ladji pod poveljstvom poročnika Nebolšina ste po ljutem boju ujeli veliko japonsko torpedovko, ki je skušala polagati mine ob obrežju v bližini portarturskih utrd. Ta torpedovka se uvrsti, čim se popravijo njene poškodbe, med rusko portartursko brodovje.

Port Artur.

Da bi Japonci izpolnili svoje prerokovanje o padcu Port Arturja koncem meseca septembra, so z veliko silo sredi minulega meseca naskočevali osem dni trdnjavo. Prve vesti o teh napadih so poročale, da so z velikimi žrtvami pribojevali nekaj malih nižjih utrb, katere so pa morali kmalo zapustiti, ker so bile preveč izpostavljene ognju velikih topov na višjih glavnih utrdah. Naskoke na suhem je podpiralo tudi brodovje Toga in Kamimura. Vse naskoke pa so Rusi hrabro odbili. Oblegajoča armada se je že pripravila na prezimovanje, kar svedoči, da ne misli na zavzetje trdnjave to jesen. Še več žrtev kakor ruske krogle zahteva pri Japoncih bolezen beri-beri. Ena cela divizija je postala vsled te bolezni nesposobna za boj. Vzrok te bolezni tiči baje v zavzivanju riža, ki je že dolgo časa kuhan, in od katerega se večinoma žive vojaki. Francoski listi pišejo, da šteje posadka v Port Arturju 28.000 mož, 4000

mornarjev in 3000 civilistov, ki so prostovoljno stopili v vrste braniteljev. Pismo, ki je došlo 25. m. m. iz Port Arturja, pravi, da je posadka popolnoma prepričana, da ji bo mogoče odbiti vse japonske napade. Slovanom sovražni listi pa že pišejo mesece o obupnem položaju posadke ter ta vesti vedno ponavljajo. Z ozirom na to javlja poročevalec ruskega lista »Birzevih Vjedomosti« iz Čifas: »Po docela zanesljivih poročilih, ki sam jih dobil, so vse te vesti izmišljene. V resnici so Japonci imeli pri zadnjih napadih ogromne izgube in so bili povsod odbiti. Njihove izgube povzročene po minah so tako strašne, da od 26. m. m. sem niso ponovili svojih napadov.

Dopisi.

Sv. Lovrene nad Mariborom. Prišel bode kmalu čas občinskih volitev za trško občino. Treba bo torej domoljubom malo bolj stopiti na noga kakor pri deželnozborni volitvi, pri kateri so naši posilnemci napeli vse svoje grmanske žile za svojega luteranskega prijatelja Štgerja. Nekateri tukajšni prihajači so kakor besni od same strasti do grmanstva letali okrog, da so lovili glasove za svojega toliko čislane Štgerja. To so posebno take vrste ljudje, kateri so k nam privandrali in so rojeni od slovenskih staršev. Pravih Nemcev ne najdeš tukaj toliko kakor je prešov na roki, razun tovarniških delavcev. Te vrste ljudje so potem naši »gospodarji«, ki žive edino le od slovenskega kmeta in delavca. Teh ljudi nikar ne poslušajmo, akoravno bodo prišli ob času volitve v ovčji obleki k nam in nas skušali omamiti z obljubami, vinom, pivom itd. Pokazimo tem ljudem vrata, volimo pa take moše, ki bodo skrbeli tudi za blagor naroda slovenskega. Slovenci, na dan!

Poročila o volitvah.

Mariborski volilni okoliš. V tem okolišu so glasovali posamezni sodnijski okraji tako-le: Maribor (mesto): St. 1073, Th. 137, L. 10, H. 1318, raztresenih 8; Maribor okraj: St. 1872, Th. 2114, L. 15, H. 1097, raztresenih 21; Slov. Bistrica: St. 976, Th. 934, L. 1, H. 31, raztresenih 21; Arvež: St. 508, Th. 50, L. 403, H. 15, raztresenih 5; Marnberg: St. 415, Th. 408, H. 269, raztresenih 12; Ivnik: St. 218, Th. 1, L. 1042, H. 459, raztresenih 11; Čmurek in Radgona: St. 1212, Th. 99, L. 3321, H. 18, raztresenih 16.

Sv. Ilj v Slov. gor. Zadnje deželnozbornske volitve so pokazale, na kako trohljivih nogah sloni šentiljsko »nemštvo«. V celi župniji so spravili borno številce 40 »Nemcev« za Štgerja, dočim je dobil naš kandidat g. Thaler blizu 400 glasov. Isto razmerje je bilo tudi pri ožji volitvi. Malo je bilo med nami izdajalcev. Vrli Slovenci šentiljskih občin ostanejo tudi v bodoče zvesti Boga in domovini! — Naša »Mlad. Zveza« je izgubila dva najboljša ude. Avgusta nas je zapustil tajnik Žček, ter je odisel v Maribor; a 1. oktobra pa se je poslovil od nas vrli mladenič Vekoslav Klampfer, ki je odisel k orožnikom. Upamo, da ostaneta oba tudi nadalje našim mislim zvesta.

Sv. Jakob v Slov. gor. Polegel je vihar in boj je utihnil; čas se pomika zopet enakomerno po svoji mokri poti naprej. Človek bi mislil, da v tem osamljenem kotu ne bo besnel ta boj, pa sovražniki slovenskega naroda skrbje povsod za to. Velike zasluge v tem oziru imajo naš zvit predstojnik Grega in njegovi valpeti Kramberger, Tinč iz Hoderšnice, Kos i. dr. Pri prvi volitvi dne 20. sept. se jim je račun zmešal, kajti od kakih 200 oddanih glasov je dobil njihov »kmečki« in »slovenski« kandidat Štger le 20 glasov. Drugače je bilo pri ožji volitvi. Nasprotniki so najprej skušali volilce zbegati s tem, da so raznašali okrog novice, da prideta v ožjo volitev Štger in Hilari, ne pa Lopič. Skoro

do zadnjega niso volilci vedeli, pri čem da so. Še več! Njegovi somišljeniki so dobili nove glasovnice že večinoma popisane, slovenski volilci pa jih nekateri sploh niso dobili. Na dan ožje volitve je bila udeležba precej slaba. Pri dvojnem vходу v volilno hišo sta stala dva agitatorja in vsiljevala volilcem Štgerjeve glasovnice, češ, da se v volilnem lokalu ne dobe, čeravno jih je imel g. volilni komisar zadosti na razpolago. Tako skrajno predrzno in nepostavno se smejo obnašati le nemškuterji in »Štgerčijanci«, saj se bojda tukaj »ne gre za vero, pač pa za mero«. In res se jim je posrečilo, da so z lažjo in zvijačo Štgerjanci volilce premotili in zmagali s 3 glasovi večine. Zato so bili gotovo od Štgerja samega pohvačeni! Dober tek jim! Ni se čuditi, da »Štgerc« poganja tukaj toliko nemškuterije, saj ni nobenega društva in nobenega narodnega življenja; kar je kedaj bilo, je zaspalo. Naj se vendar sedaj onim, ki imajo še kaj srca za svojo slovensko domovino, odpro oči, saj so videli, kako brezobzirno jih izdajajo tudi tukaj narodni odpadniki, ki so, čujte! bili pred nekaj leti še odločni narodnjaki. Dvignite nas torej, rojaki in buditelji, mi se pogrezamo, mi poginjamo...

Sv. Lovrenc v Slov. gor. V naši občini je g. »Wratschko«, enoglasno izvoljen. V Ptuiju pa 397 glasno. Vendar imajo sedaj ptujskega »Štgerca« Wratschkijski za 7000 metrov daljše nosove. Te volitve so zopet jasno pokazale, kaj mi deželani lahko dosežemo, ako vsi trezno mislimo. Lahko smo strah mestjanom, pa ne oni nam, ako se zavedamo. Živeli volilci!

Cirkovec. Bil je mir v nasi tati, bistvenih razločkov, ki povzročajo trajne razdore, ni bilo med nami, dokler ni začel uvajati v praktično življenje »Štgerčevega« duha trgovec Stampfl naprednjak po nenormalnih nazorih ptujskih kramarjev in njih glasila. Dogodki o priliki zadnjih volitev so onemogočili nadaljni mir, in svesti si zmage nad žganjem, njegovimi in njegovega prodajalca pristaši sprejememo vsiljen nam boj, kateri naj konečno onemogoči delovanje gospoda Stampfla. Sram te je, biti Cirkovljan, ko vidiš besneti in divjati njegove pristaše, večidel strazgojske, deloma tudi šikolske vaščane. Tolaži te sladka zavest, da je tudi v teh dveh vaseh še marsikatero dobro zrno in da so ljudje v drugih vaseh popolnoma druge vrste. Čast tem napredujočim, ki v vsakem oziru nadkriljujejo Stampfla in njegovo gardo. Vas ni sram pred temi pošteniaki, vi Stampflovi sužnji? Kako ponosno zrejo ti zavedni kmetje v svet in ti plazijo pred ljudmi, ki trepetajo za tvojimi krajarji! Te ni sram pred tovariši, ki te zaničljivo prezirajo kot izdajalca naroda in vere? Pravi Nemci se ti posmehujejo kot »zabitemu hlapcu«, do zavednih Slovencev pa imajo spoštovanje. Ne bodite hlapci privandrancev, katere vi sami živite s svojimi žulji! Ne pozabite resničnih besed: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti! — Gospodu Stampflu pa za danes sledeče: Plačevali ste nekdanj žganje o priliki volitev v Cirkovcah, ustvarili ste napetost do slovenskih duhovnikov, doktorjev, celo do zavednih kmetov, na vaše povelje so se nabili po Strazgojci in Šikoljah oni oklici za volitev »orehovskega Wračko-ta«, po nekem Po—ju ste kolportirali »Štgerca« itd. Kdo je sejal in se se e prepil? In veste, kaj da bo dotičnik žel? H koncu: So v Strazgojnici kramarije vaš monopol? Vederemo!

Iz slovenjebistriškiga okraja. Ravno kar minole volitve so nam razkrinkale marsikatero domnevno prijatelje našega naroda. Najmanj smo pa pričakovali v vrstah slovenskih učiteljev gledati narodne odpadnike. V Mostečno pri Makolah poslalo je okrajno glavarstvo kot volilnega komisarja g. Jožefa Svetlina, prejšnjega makolskega nadučitelja. Ta mož, ki je pri vsaki priliki povdarjal svojo slovensko narodnost, je agitiral pri obeh zadnjih volitvah na vse kriplje za našega najhujšega nasprotnika Štgerja, in sicer ne samo